

Riktlinjer för vård- och omsorgskontoret

Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Vård- och omsorgsnämnden

Antagen av Vård- och omsorgsnämnden	Ikraft	Tillhörighet
Vård- och omsorgsnämnden 2025-01-21 § 4	2025-01-21	Vård- och omsorgsnämnden

Sollentuna

Sollentuna

Innehållsförteckning

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1 Målgrupp.....	5
1.2 Lagstiftning	6
1.2.1 Sekretess och anmälningskyldighet	6
1.2.2 Lex-Sarah	7
1.2.3 Bistånd.....	7
1.2.4 Hushållsgemenskap	7
1.3 Samverkan	7
1.3.1 Samordnad individuell plan	7
1.4 Individens behov i centrum.....	8
1.5 Barnperspektiv.....	8
1.6 Föräldrar med funktionsnedsättning.....	8
1.7 Anhörigperspektiv	9
1.8 Våld i nära relationer	9
1.9 Nationella minoriteter.....	9
2. Handlägningsprocessen	9
2.1 Ansökan.....	10
2.1.1 Ansökan från annan kommun	10
2.1.2 Förhandsbesked.....	10
2.1.3 Personkretsbedömning.....	10
2.2 Utredning	11
2.3 Kommunikering.....	11
2.4 Beslut.....	11
2.5 Överklagan	11
2.6 Valfrihet/kundval	12
2.7 Genomförande av insats	12
2.8 Uppföljning.....	12
2.9 Avgifter.....	12
3. Insatser enligt socialtjänstlagen (SoL)	12
3.1 Omvårdnadsinsatser	13

Sollentuna

3.1.1 Morgonhjälp.....	13
3.1.2 Kvällshjälp	13
3.1.3 Natthjälp.....	13
3.1.4 Dusch.....	13
3.1.5 Tillsyn.....	13
3.1.6 Trygghetslarm.....	13
3.1.7 Dubbelbemanning	14
3.1.8 Egenvård	14
3.1.9 Måltider.....	14
3.1.10 Stöd vid dagverksamhet.....	15
3.2 Serviceinsatser	15
3.2.1 Städ	15
3.2.2 Tillsynsstäd	15
3.2.3 Tvätt.....	16
3.2.4 Inköp och ärenden.....	16
3.2.5 Ledsagning till vårdinrättningar	16
3.2.6 Avlösning i hemmet	16
3.2.7 Boendestöd	17
3.3 Aktiviteter	17
3.3.1 Dagverksamhet	17
3.3.2 Dagverksamhet i hemmet.....	17
3.3.3 Social och fysisk aktivitet.....	18
3.3.4 Kontaktperson	18
3.4 Boendeformer.....	18
3.4.1 Särskilt boende.....	18
3.4.2 Hem för vård eller boende (HVB).....	19
3.4.3 Korttidsboende	20
4. Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	20
4.1.1 Rådgivning och annat personligt stöd 9 § 1 LSS	21
4.1.2 Personlig assistans 9 § 2 LSS.....	21
4.1.3 Ledsagarservice 9 § 3 LSS	21
4.1.4 Kontaktperson 9 § 4 LSS	21
4.1.5 Avlösarservice 9 § 5 LSS	22

Sollentuna

4.1.6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS	22
4.1.7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet enligt 9 § 7 LSS	22
4.1.8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar 9 § 8 LSS	22
4.1.9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna 9 § 9 LSS	23
4.1.10 Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS	23
5. Övrigt stöd	24
5.1 Öppna insatser/förebyggande verksamhet	24
5.1.1 Träffpunkter	24
5.1.2 Anhörigstöd	24
5.2 Bostadsanpassning	24
5.3 God man och förvaltare	25
5.4 Tandvårdsstödsintyg	25
5.5 Resor	25
5.5.1 Turbundna resor	25
5.5.2 Färdtjänst	25
5.5.3 Riksfärdtjänst	25
Revideringshistorik	26

Sollentuna

1. Inledning

I socialtjänstlagen (2001:453 SoL) framgår det att samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund ska främja människors:

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet

Vidare uppges det att socialtjänsten under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet.

Varje kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver och har rätt till. Detta innebär dock ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän (2 kap 1 § SoL samt 2 § LSS).

I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387, LSS) framgår det att verksamheten ska bygga på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. Målet med LSS är att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för enskilda med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar. Insatserna enligt lagen ska bidra till att den enskilde får möjlighet att leva som andra och uppnå goda levnadsvillkor.

För att tydliggöra vård- och omsorgsnämndens arbete har dessa riktlinjer utarbetats. Riktlinjerna ska fungera som ett styrdokument för handläggare som utreder och fattar beslut om insatser samt ge en allmän beskrivning av insatser till målgruppen. Riktlinjerna ska vara vägledande vid bedömning av insatser men det är den enskildes individuella behov och förutsättningar som påverkar beslutet.

1.1 Målgrupp

Målgruppen för dessa riktlinjer är enskilda med en fysisk funktionsnedsättning samt för enskilda över 65 år som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och är i behov av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL).

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) riktar sig till enskilda som har omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar och därmed är i behov av särskilt stöd och service för att kunna leva som andra i samhället. Målgruppen för LSS omfattar tre personkretsar enligt 1 § LSS:

- Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
- Personer med betydande och bestående begåvningsmässiga funktionsnedsättningar efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Sollentuna

- Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande, och som är så allvarliga att de orsakar omfattande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Missbruk

Om en enskild har missbruksproblematik handläggs missbruket av socialnämnden oavsett ålder.

Socialpsykiatri

Överföring sker mellan socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden när en enskild med psykisk funktionsnedsättning och pågående insatser fyller 65 år.

1.2 Lagstiftning

I vård- och omsorgsnämndens arbete är följande lagar av stor betydelse:

- Förvaltningslag (2017:900) – FL
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) – HSL
- Kommunallagen (2017:725) – KL
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (1990:1404) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård – betalningsansvarslagen
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade - LSS
- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling - LOU
- Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- Lag (2008:962) om valfrihetssystem - LOV
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) – OSL
- Socialtjänstförordning (2001:937) – SoF
- Socialtjänstlagen (2001:453) – SoL

Utöver ovanstående lagar kan andra lagar vara tillämpliga. Även rättspraxis samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är av vikt.

1.2.1 Sekretess och anmälningsskyldighet

Samtliga medarbetare inom socialtjänsten omfattas av sekretess. Sekretessen gäller för uppgifter om en enskilds personliga förhållande, om det inte står helt klart att uppgifter kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap 1§ OSL).

Alla som får vetskap om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla det till socialtjänsten. Medarbetare inom myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, kriminalvården och polisen är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Samma skyldighet råder för de som är anställda i offentlig eller privat verksamhet (14 kap 1§ SoL).

Sollentuna

1.2.2 Lex-Sarah

Medarbetare inom socialtjänsten är skyldiga att rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för ett missförhållande som rör den som får eller kan komma i fråga för insatser inom verksamheten (14 kap 3§ SoL).

1.2.3 Bistånd

Bistånd inom socialtjänsten kan likställas med individuellt tilldelade kommunala insatser. Det kan exempelvis handla om särskilt boende, hemtjänst eller dagverksamhet.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och livsföring i övrigt. Vid prövning av behovet av bistånd för livsföring i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållande om rätten att ta ut avgift för biståndet regleras i 8 kap. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv (4 kap 1§ SoL).

Vad skälig levnadsnivå är, definieras i propositionen (2000/01:80) där det framgår det att det inte bara är en nivåbedömning utan ger även uttryck för vilken form av insats som kan vara aktuell och kan ses som ett uttryck för vissa minimikrav på tjänstens kvalitet. Det är den enskildes behov och inte dennes ekonomi som är avgörande för rätten till en insats. Bedömning av vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå bedöms utifrån den tid och de förhållanden som just då råder, men även utifrån den enskildes situation och behov. Detta innebär att skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden.

1.2.4 Hushållsgemenskap

I en familj där vuxna lever i hushållsgemenskap är utgångspunkten för bedömning av insatser att man normalt ger varandra viss praktisk hjälp inom en familj, med exempelvis städ och tvätt. Däremot kan behov av hjälp med personnära insatser, exempelvis toalettbesök, dusch eller påklädning, inte anses ligga inom ramen för vad man bistår varandra med inom familjen.

1.3 Samverkan

I både socialtjänstlagen (SoL) och förvaltningslagen (FL) regleras socialtjänstens skyldighet till samverkan. Socialtjänsten har till uppgift att medverka i samhällsplanering och i samverkan med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda.

Samverkan kring en enskild ska alltid ske med dennes samtycke och delaktighet med målet att öka livskvalitén samt för att skapa en helhetssyn på den enskildes behov och hur dessa behov ska tillgodoses på bästa sätt.

1.3.1 Samordnad individuell plan

En samordnas individuell plan (SIP) ska upprättas när en enskild har behov av olika insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården som behöver samordnas. Vid utskrivning från

Sollentuna

sluten hälso- och sjukvård ska en SIP upprättas om regionen eller kommunen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda. Syftet är att säkerställa samarbetet mellan olika huvudmän och att samla den enskildes behov i ett dokument. Det är den enskilde eller dennes legala företrädare som ger samtycke till att en SIP upprättas och därmed bestämmer vilka aktörer som får sammankallas till ett möte. I en SIP ska det framgå:

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser som respektive huvudman ska ansvara för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen
- vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen

1.4 Individens behov i centrum

Vård- och omsorgsnämnden utreder ansökningar och följer upp beslut enligt arbetsmetoden IBIC. Metoden är framtagen av Socialstyrelsen och utgår från individens behov, resurser, mål och resultat. Stort fokus läggs på individens delaktighet och insatser ska formas utifrån dennes behov.

IBIC dokumenteras utifrån Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF). Att använda sig av ett gemensamt språk underlättar samverkan mellan kommun, utförare och hälso- och sjukvård. Den strukturerade dokumentationen skapar förutsättningar för uppföljning av individens behov och resultat över tid på såväl individ- som gruppnivå. Detta bidrar till en kunskapsbaserad socialtjänst.

1.5 Barnperspektiv

Barnperspektivet har sin grund i artikel 3 i FN:s barnkonvention. I den framgår det att socialtjänsten ska tillförsäkra ett barn det skydd och den omvårdnad de behöver. Det är dock viktigt att hänsyn tas till de rättigheter och skyldigheter som dennes föräldrar eller vårdnadshavare har. Vid åtgärder som har en påverkan på barn ska alltid barnets bästa vara vägledande och beaktas särskilt. Barnets åsikter ska beaktas i enlighet med dess ålder och mognad. Om det finns misstanke om att ett barn far illa, har alla medarbetare inom socialtjänsten, inklusive äldreomsorgen, skyldighet att omedelbart anmäla detta enligt 14 kap. 1 c § SoL.

1.6 Föräldrar med funktionsnedsättning

Den som har vårdnaden om ett barn har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning. (6 kap 2 § FB)

Barnperspektivet ska särskilt beaktas när en vårdnadshavare med funktionsnedsättning ansöker om insatser. Om föräldern, utöver stöd kopplat till sin funktionsnedsättning, även behöver stöd i sin föräldraroll, ska vård- och omsorgsnämnden utreda hur detta behov bäst kan tillgodoses.

Sollentuna

1.7 Anhörigperspektiv

Ett anhörigperspektiv innebär att familjen eller andra personer som är viktiga för den enskilde, såsom en familjemedlem, vän eller god man, synliggörs och, när det är möjligt, görs delaktiga i vården och omsorgen om den enskilde. Anhöriga bör ses som en resurs, och deras delaktighet ska uppmuntras och stödjas när den enskilde samtycker. Det är viktigt att anta ett anhörigperspektiv som följer den enskilde och anhöriga genom hela vård- och/eller omsorgsförloppet, såväl vid planering och genomförande som vid uppföljning.

1.8 Våld i nära relationer

Inom socialtjänstens uppdrag ligger att utreda behov av hjälp och stöd för enskilda som utsatts för våld i nära relationer samt att erbjuda insatser till våldsutövare, exempelvis genom stöd, behandling, krisbearbetning eller skyddat boende. Det är socialnämnden som ansvarar för dessa utredningar och insatser. Vård- och omsorgsnämnden har en viktig roll i att uppmärksamma våld i nära relationer. Våld kan anta olika former – fysiskt, psykiskt, sexuellt, socialt eller ekonomiskt – och därför är det viktigt att alla medarbetare på vård- och omsorgskontoret vågar se, fråga och agera när sådana tecken uppmärksammas.

1.9 Nationella minoriteter

Kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Kommunen ska även beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet inom de nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Kommunen är skyldig att informera om dessa rättigheter vid biståndsansökan. Individuella bedömningar kan behöva göras för att tillgodose dessa rättigheter.

2. Handläggningsprocessen

Handläggning och dokumentation regleras i socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och förvaltningslagen (FL). Lagarna innehåller inga möjligheter till tvångsinsatser, vilket innebär att en utredning av den enskildes behov och beslut om insatser endast kan genomföras om den enskilde själv vill det. Dock kan orosanmälningar inkomma som behöver hanteras och åtgärder vidtas.

Handläggning av en ansökan följer samma process oberoende på ansökt insats, omfattningen av utredningsförfarandet kan dock variera.

Sollentuna

2.1 Ansökan

Det finns inget reglerat om vad den enskilde kan ansöka om, utan ansökan ska mottas utifrån den enskildes önskemål. En ansökan kan inkomma skriftligen eller muntligen av den enskilde eller genom legal företrädare. Ansökan ska tas om hand utan dröjsmål.

Om det inte tydligt framgår i ansökan vad den avser ska handläggaren hjälpa den enskilde att precisera och/eller komplettera med sina önskemål, detta ska tydligt dokumenteras.

2.1.1 Ansökan från annan kommun

Om en enskild önskar flytta till Sollentuna kommun men inte kan göra detta på egen hand på grund av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom och varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser kan denne söka särskilt boende enligt 2 kap 8§ socialtjänstlagen (SoL). Ansökan prövas i två steg. Först görs en bedömning av personkretstillhörighet och därefter prövas behovet av särskilt boende.

2.1.2 Förhandsbesked

Ansökan om förhandsbesked kan göras av en enskild som önskar flytta till eller från en annan kommun (16 § LSS). Förhandsbeskedet ger svar på om en enskild har rätt till sökt insats enligt LSS när den enskilde flyttat till kommunen. Den enskilde ska ha för avsikt att flytta till kommunen. En ansökan om förhandsbesked ska behandlas enligt samma villkor som om den enskilde redan var bosatt i kommunen. Skälen till att den enskilde vill flytta saknar betydelse.

Vid ansökan om förhandsbesked ska en utredning genomföras där det framgår vilken insats ansökan om förhandsbesked avser, om den enskilde tillhör personkretsen och om enskild har behov av insatsen för att uppnå goda levnadsvillkor.

Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då de insatser som förhandsbeskedet omfattar blir tillgängliga för den enskilde. Skyldigheten att tillhandahålla insatsen inträder först när den enskilde flyttat till kommunen.

2.1.3 Personkretsbedömning

För att ha rätt att ansöka om insatser enligt LSS ska den enskilde tillhöra personkretsen.

- Personkrets 1: Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
- Personkrets 2: Personer med betydande och bestående begåvningsmässiga funktionsnedsättningar efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
- Personkrets 3: Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande, och som är så allvarliga att de orsakar omfattande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Personkrets 1 och 2 ska styrkas med läkarintyg/psykologutlåtande.

Sollentuna

Personkrets 3 tillhörighet till personkretsen utreds av handläggare.

2.2 Utredning

En utredning grundar sig på den enskildes ansökan och ska initieras utan dröjsmål. Utredning inleds enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och syftar till att få fram ett allsidigt underlag för beslut. En utredning ska ha ett helhetsperspektiv men inte vara mer omfattande eller ta längre tid än vad som krävs för att beslut ska kunna fattas. Allt underlag till utredningen ska inhämtas med den enskildes samtycke. Det är den som ansöker om en insats som har ansvaret för att visa att behovet finns.

2.3 KommunikERING

Om information till en utredning inhämtats från annan part än den enskilde själv måste den enskilde informeras om detta innan beslut fattas. Undantag är om beslutet inte går den enskilde emot, om uppgifter saknar betydelse eller om avgörandet inte kan skjutas upp.

2.4 Beslut

En enskild som har inkommit med en ansökan har alltid rätt att få ett beslut. Av beslutet ska det framgå vad den enskilde har ansökt om, vilka insatser som beviljats/avslagits, enligt vilket lagrum, omfattning, för hur lång tid beslutet gäller samt information om rätten att överklaga ett beslut som gått dem emot.

2.5 Överklagan

I det fall en enskild önskar överklaga ett beslut ska det göras skriftligen av den enskilde eller dennes legala företrädare. I överklagan ska det framgå vilket beslut som överklagas och vilken ändring som begärs. Överklagandet ska ha inkommit inom tre veckor från den dag den enskilde fått del av beslutet. Om överklagan har inkommit i rätt tid och om den inte avvisas ska vård- och omsorgsnämnden skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Om vård- och omsorgsnämnden ändrar ett beslut som har överklagats, ska nämnden överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

Vård- och omsorgsnämnden tillämpar förenklad delgivning, vilket innebär att vård- och omsorgsnämnden först skickar den handling som ska delges per post och nästkommande arbetsdag skickar ett kontrollmeddelande om att handlingen har skickats. Vid förenklad delgivning behöver mottagaren (den enskilde) inte återsända något bevis på att handlingen har mottagits. Delgivningsmottagaren anses delgiven när två veckor har förflutit från det att handlingen skickades. Därmed sätts överklagningstiden till fem veckor från det datum då beslutet har skickats.

Sollentuna

2.6 Valfrihet/kundval

När ett gynnande beslut fattats ska den enskilde, om insatsen ingår i valfriheten, välja en utförare. Om den enskilde inte kan eller vill välja en utförare finns ickevalsalternativ.

2.7 Genomförande av insats

Insatsen ska påbörjas enligt gällande avtal.

2.8 Uppföljning

Uppföljning av beviljade insatser sker vid förändrade behov eller minst en gång per år. Barnboenden inom LSS 9 § 8 följs upp 2 gånger per år. Syftet är att säkerställa att målet med insatsen uppnås och att den enskildes behov tillgodoses på ett bra sätt. I samband med en uppföljning kan en ny ansökan tas emot och utredas.

2.9 Avgifter

Avgifter för avdelning äldreomsorgs insatser regleras i Sollentuna kommuns författningssamling, taxa för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

3. Insatser enligt socialtjänstlagen (SoL)

De insatser som beviljas av vård- och omsorgsnämnden ska syfta till att stärka den enskildes möjligheter till att leva ett självständigt liv och underlätta vardagen. Insatserna ska tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov samt ta hänsyn till existentiella behov.

Insatser kan beviljas den som på grund av sjukdom, fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning eller annan orsak behöver stöd och hjälp i den dagliga livsföringen och som inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt. Den enskildes egna resurser och möjlighet att själva delta ska beaktas i utredning och beslut.

Insatserna ska stärka den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Hemtjänst är ett samlingsbegrepp för insatser som utförs i den enskildes hem av ett hemtjänstföretag. Det kan vara omvårdnads- eller serviceinsatser samt vissa aktiviteter. Beviljade hemtjänstinsatser ska syfta till att stärka den enskildes egna förmågor och möjliggöra kvarboende. Hemtjänsten ska i samråd med den enskilde planera beviljade insatser och dokumentera överenskommelsen i en genomförandeplan.

Hemtjänsten ska inte utföra hälso- och sjukvårdsinsatser. Beviljad tid för egenvård ska däremot utföras.

I förarbeten till socialtjänstlagen (SoL) och praxis (RÅ 1986 ref. 175 och HFD 2012 ref. U) framgår att det inte finns en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad. Det innebär att en enskild med omfattande omvårdnadsbehov kan få

Sollentuna

avslag på en hemtjänstansökan med hänvisning till att en plats på ett särskilt boende på ett bättre sätt kan möta den enskildes behov och är mer kostnadseffektivt. Fler än 180 hemtjänsttimmar per månad beviljas därför inte utan att särskilda skäl föreligger såsom till exempel behov som uppstår då en enskild befinner sig i ett palliativt skede, har en tillfällig försämring i hälsotillståndet eller är i yrkesverksam ålder.

3.1 Omvårdnadsinsatser

Omvårdnadsinsatser kan exempelvis vara hjälp med personlig hygien, toalettbesök, dusch och/eller på- och avklädning. Insatsen kan beviljas om den enskilde inte själv klarar av att utföra detta utan stöd eller hjälp från annan person. Omfattningen av insatsen utgår ifrån den enskildes behov.

3.1.1 Morgonhjälp

Med morgonhjälp menas att den enskilde ska få hjälp att bli klar inför dagen. Detta innebär förutom hjälp med personlig hygien hjälp med bland annat frukost, bäddning och att kasta sopor.

3.1.2 Kvällshjälp

Med kvällshjälp menas att den enskilde ska få hjälp att bli klar inför natten. Detta innebär förutom hjälp med personlig hygien hjälp med lättare kvällsmål.

3.1.3 Natthjälp

Insatsen beviljas om den enskilde behöver ha tillsyn, hjälp med personlig hygien eller vändning nattetid. Insatsen ska i första hand beviljas i form av digital tillsyn när insatsen inte kräver personal på plats.

3.1.4 Dusch

Hjälp med dusch kan beviljas enskilda om de saknar förmåga att själv utföra momentet. I det fall den enskilde har hjälp med morgon- eller kvällshjälp ska insatsen dusch utföras i samband med detta.

Vid utredning av behovet av insatsen ska hjälpmedel beaktas. Detta då duschbräda och borttagning av badkar kan underlätta och bidra till ökad självständighet.

3.1.5 Tillsyn

Tillsyn beviljas i det fall den enskilde är i behov av hjälp med personlig hygien mellan övriga dagliga insatser eller är i behov av att någon ser till dem för att säkerställa att allt är bra. Insatsen kan ske genom fysisk tillsyn då enskild behöver praktisk hjälp, alternativt genom digital tillsyn.

3.1.6 Trygghetslarm

Trygghetslarm kan beviljas enskilda som på grund av funktionsnedsättning har förhöjd fallrisk eller annan sjukdom som medför att de behöver kunna påkalla hjälp under dygnets alla timmar. Trygghetslarm syftar till att öka den enskildes känsla av trygghet och säkerhet i den egna bostaden.

Sollentuna

Trygghetslarm beviljas under förutsättning att den enskilde har förmåga att hantera trygghetslarmet och kan tillgodogöra sig de instruktioner som hör till larmhanteringen. Dessutom förutsätts att den enskilde lämnar ifrån sig kopior på de nycklar/nyckelbrickor som behövs för att larmpersonal ska kunna komma in i bostaden.

3.1.7 Dubbelbemanning

I beställningen till utföraren ska det framgå om behov av dubbelbemanning föreligger. Tid för dubbelbemanning medges endast för de moment som kräver två personer för att kunna utföras, det vill säga förflyttningsmomenten. Hjälpmedel ska övervägas.

Dubbelbemanning beviljas vanligen inte av arbetsmiljöskalet då det är utföraren som ansvarar för detta.

3.1.8 Egenvård

Egenvård är till för enskilda som behöver hjälp med enklare hälso- och sjukvårdsinsatser som ryms inom vad som räknas som egenvård. Det vill säga uppgifter som legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att en enskild själv kan utföra eller utföra med praktisk hjälp av någon annan. Det kan till exempel handla om hjälp med stödstrumpor eller ögondroppar. Den enskilde ska själv kunna ge instruktioner om hur och i vilken omfattning uppgifter ska utföras.

Till ansökan om egenvård ska den enskilde inkomma med ett egenvårdsintyg från ansvarig yrkesutövare inom hälso- och sjukvården.

Uppgifter som förutsätter mer omfattande instruktioner av läkare eller sjuksköterska är att betrakta som hälso- och sjukvård oavsett vem som utför uppgiften. Hälso- och sjukvårdsinsatser ingår inte i insatsen.

3.1.9 Måltider

Enskilda som på grund av fysisk eller psykisk funktionsnedsättning inte själva kan planera, köpa eller tillreda sina måltider kan beviljas hjälp med enklare matlagning alternativt leverans av matlåda. Vilken insats som kan vara aktuell beror på den enskildes egna förmågor och resurser, hänsyn tas även till den enskildes önskemål.

Matleverans

Insatsen matleverans omfattar hjälp med att få färdig mat levererad till bostaden. Insatsen kan inte beviljas om den enskilde på egen hand kan ta sig till en restaurang/affär eller laga mat.

Om den enskilde inte själv kan värma och/eller servera sin mat kan hjälp med detta beviljas.

Enklare matlagning

Insatsen enklare matlagning omfattar hjälp med exempelvis steka kött/fisk, koka potatis och göra i ordning tillbehör. Enklare matlagning kan även omfatta uppvärmning av färdiglagad mat om den enskilde föredrar det alternativet. Långkok ingår inte i insatsen.

Sollentuna

Enklare matlagning kan beviljas enskilda som behöver stöd eller hjälp att tillreda och/eller inta måltider. Hjälpen avser stöd före, under och efter måltiden.

I insatsen kan dukning, diskning, undan plockning och hantering av livsmedel ingå.

3.1.10 Stöd vid dagverksamhet

Hemtjänstinsatsen stöd vid dagverksamhet syftar till att säkerställa och underlätta för den enskilde att komma iväg till/från dagverksamheten. Det kan handla om såväl stöd i ordinarie bostad inför avfärd som stöd till/från ordinarie bostad samt stöd i samband med hemkomst. Denna insats beviljas för den som inte kan tillgodose behovet på egen hand eller annat sätt. Insatsen är främst avsedd för de med en riktad dagverksamhet, men kan även beviljas för de med en social dagverksamhet.

Denna insats kan beviljas för enskilda som behöver hjälp med exempelvis stöd/motivering de dagar som den enskilde ska till dagverksamheten. Insatsen kan även beviljas för hjälp att hålla koll på tiden och invänta turbunden resa, eller för att möta upp den enskilde i hemmet efter avslutad dagverksamhet vid oro eller förvirring.

3.2 Serviceinsatser

Med serviceinsatser avses praktisk hjälp i hemmet. Hjälp i hemmet kan beviljas om den enskilde på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom inte kan utföra momenten på egen hand. I utredningen/beslutet ska det framgå om den enskilde kan utföra vissa delar av insatsen själv.

Serviceinsatser beviljas inte om den enskilde lever i hushållsgemenskap med en annan vuxen familjemedlem som klarar av att sköta hemmet. Undantag kan göras om en enskild vårdas av anhöriga, i dessa fall kan serviceinsatser beviljas som avlastning för den som vårdar.

Serviceinsatser omfattar inte tvätt eller städning efter vuxna barn eller andra anhöriga. Insatsen omfattar heller inte putsning av silver, kristallkronor och dylikt eller trädgårdsarbete, skottning, storstädning, städning av källare- och vindsutrymmen eller utrymmen som den enskilde sällan använder.

3.2.1 Städ

Städning beviljas den som behöver stöd eller hjälp för att hålla bostaden i gott skick och beviljas i normalfallet av två rum och kök, hall och badrum. För makar där båda behöver hjälp med städning samt för ensamstående med småbarn upp till tonårsåldern kan städning av tre rum och kök beviljas. Om bostaden består av fler rum, kan efter överenskommelse med hemtjänsten, rummen varieras mellan gångerna.

3.2.2 Tillsynsstäd

Om särskilda behov föreligger kan den enskilde, utöver ordinarie städning, även beviljas tillsynsstädning. Särskilda behov kan uppstå om en enskilde har exempelvis inkontinensproblematik, grav synskada, demens eller allergi.

Sollentuna

3.2.3 Tvätt

Insatsen innefattar tvätt av den enskildes vardagskläder, sänglinne och handdukar. För- och efterarbete, exempelvis byte av lakan samt inplockning av tvätt i skåp och lådor ingår. Strykning av enstaka plagg kan ingå.

Mangling eller strykning av sängkläder, handdukar eller tvätt av anhörigas kläder ingår inte.

Om den enskilde exempelvis har en inkontinensproblematik eller gravsynskada kan extra tvätt beviljas.

3.2.4 Inköp och ärenden

Enskilda som inte på egen hand kan göra sina inköp eller uträtta ärenden på apoteket, posten med mera kan beviljas hjälp med detta. Utöver inköp av varor omfattar insatsen hjälp med att skriva inköpslista och att plocka in varorna i skåpen.

Insatsen sker antingen genom digitala inköp där enskild själv kan välja leverantör, alternativt fysiskt i närmaste välsorterade livsmedelsbutikbutik.

3.2.5 Ledsagning till vårdinrättningar

I undantagsfall kan ledsagning till vårdinrättningar beviljas enskilda som på grund av fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, exempelvis långtgående demenssjukdom, inte klarar resan och vistelsen på sjukhuset enbart med det stöd som regionen ansvarar för.

I första hand ska den enskilde använda sig av sjukresor genom regionen, extra service kan efterfrågas.

3.2.6 Avlösning i hemmet

Avlösning i hemmet riktar sig till den som vårdar en närstående som har omfattande och varaktiga fysiska, psykiska eller kognitiva funktionsnedsättningar och därmed har ett omfattande behov av stöd, hjälp och tillsyn under hela dygnet.

Insatsen syftar till att erbjuda stöd till anhöriga och ge dem möjlighet till egen tid för återhämtning eller andra aktiviteter. Insatsen ska fungera som en förebyggande insats för att minska fysisk och psykisk belastning samt förebygga ohälsa hos anhöriga. Insatsen kan innebära en aktivitet tillsammans med den enskilde (den som vårdas) i eller utanför bostaden.

Vid bedömning av behovet av avlösning i hemmet ska kommunen göra en helhetsbedömning med hänsyn till både den omsorg och det stöd som ges samt de hushållssysslor som utförs. Utöver detta ska även anhörigas upplevda oro och otrygghet över att lämna den närstående ensam hemma beaktas.

För att insatsen ska beviljas krävs att den anhörige och den vårdbehövande bor tillsammans. Vid bedömning övervägs även om behovet redan är tillgodosett eller kan tillgodoses genom andra insatser, exempelvis genom dagverksamhet eller växelvård.

Sollentuna

Avlösning i hemmet erbjuds avgiftsfritt upp till 16 timmar per månad. Om behovet överstiger 16 timmar per månad tillämpas en avgift enligt maxtaxan.

3.2.7 Boendestöd

Boendestöd kan beviljas enskilda med en varaktig psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning. Boendestöd är en social och praktisk stödinsats som syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. Syftet med insatsen är också att ge den enskilde stöd och struktur i sin livssituation samt upprätthålla och utveckla dennes resurser. Insatsen syftar till att stödja den enskilde i att behålla sin självständighet så långt det är möjligt.

Insatsen innebär att motivera den enskilde till vardagssysslor. Vissa sysslor görs tillsammans med den enskilde. Insatsen bygger på att den enskilde själv är aktiv.

3.3 Aktiviteter

Aktiviteter innefattar insatser som särskilt syftar till att skapa ett socialt innehåll i vardagen och stärka den enskildes fysiska och psykiska välbefinnande samt för att bryta isolering. Innehållet i aktiviteterna anpassas efter den enskildes förmåga och önskemål.

3.3.1 Dagverksamhet

Dagverksamhet syftar till att underlätta för den enskilde att vidmakthålla sociala kontakter och ha möjlighet att delta i aktiviteter utanför hemmet tillsammans med andra.

Dagverksamhet kan beviljas om den enskilde inte kan tillgodose behovet av social samvaro och aktivitet på egen hand eller på annat sätt genom exempelvis seniorträff eller föreningar samt som avlastning för anhöriga som vårdar en närstående, med omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov, i hemmet. Övriga insatser som syftar till avlastning ska tas i beaktande vid beslut.

Det finns två former av dagverksamhet:

- Dagverksamhet som erbjuder riktade sociala aktiviteter för enskilda med demensdiagnos (i undantagsfall kan läkarintyg som styrker kognitiv svikt räcka) eller för enskilda som är under utredning
- Dagverksamhet som erbjuder sociala aktiviteter för enskilda som har behov av social samvaro

I det fall den enskilde inte själv kan ta sig till och från dagverksamheten kan turbundna resor beviljas. Dock är det viktigt att alltid först utreda om den enskilde kan ta sig dit på annat sätt, exempel genom att gå eller åka med den allmänna kollektivtrafiken.

3.3.2 Dagverksamhet i hemmet

Dagverksamhet i hemmet syftar till att underlätta för den enskilde med kognitiv svikt/sjukdom att vidmakthålla en social kontakt och möjliggöra aktiviteter utifrån intresse i eller nära deras

Sollentuna

bostad. Insatsen syftar även till att skapa förutsättningar för att komma igång med dagverksamhet.

Dagverksamhet i hemmet kan beviljas enskild som är långt gången i sin kognitiva sjukdom. Den enskilde ska bedömas inte kunna tillgodogöra sig ordinarie riktad dagverksamhet genom att ha svårt att delta i sociala sammanhang, svårigheter att delta i aktiviteter som anordnas, uppvisar stor oro eller rastlöshet. Vidare kan insatsen beviljas enskild med kognitiv sjukdom som har social fobi eller har svårt att delta i grupp av annan anledning samt till enskilda som i början är svårmotiverad till att delta i ordinarie riktad dagverksamhet.

3.3.3 Social och fysisk aktivitet

Social och fysisk aktivitet kan beviljas en enskild som har begränsade eller inga sociala kontakter och/eller har svårigheter att förflytta sig utomhus på egen hand eller med hjälpmedel. Syftet med insatsen är att främja en mer aktiv och social vardag vilket kan bidra till ökad livskvalitet och trygghet i hemmet. Social och fysisk aktivitet kan exempelvis vara promenad, ledsagning till seniorträff, pratstund, högläsning, hjälp att läsa post eller att kontakta anhöriga.

I bedömningen bör andra insatser som har beviljats i syfte att vidmakthålla sociala kontakter samt den enskildes sociala nätverk beaktas.

3.3.4 Kontaktperson

Insatsen kontaktperson syftar till att ge den enskilde stöd i personliga angelägenheter och bryta isolering genom samvaro. Insatsen kan beviljas enskilda som innan de fyllt 65 år haft kontaktperson beviljad genom socialpsykiatrin och där överföring sker mellan socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden.

Insatsen ges som ett icke-professionellt stöd och innehåller ingen omvårdnad.

3.4 Boendeformer

3.4.1 Särskilt boende

Särskilt boende kan beviljas enskilda som har ett varaktigt, omfattande och dokumenterat behov av vård och omsorg och som inte längre kan få sina behov tillgodosedda i ordinärt boende trots de insatser som kommunen kan erbjuda i hemmet. Den enskilde ska ha behov av närhet till personal dygnet runt.

Vid bedömning av behovet av särskilt boende ska kommunen, utöver de fysiska och medicinska behoven, även beakta faktorer som upplevd trygghet, oro, och hög ålder. Dessa faktorer kan i kombination med andra behov utgöra grund för beviljande av särskilt boende.

Insatsen beviljas först när bostadsanpassning, hjälpmedel och andra insatser som kan beviljas som stöd i ordinärt boende inte längre kan tillgodose den enskildes behov. Alla möjligheter att tillgodose behoven i ordinärt boende ska vara uttömda och faktiskt prövade. Att den enskilde inte önskar insatser i ordinärt boende räcker inte som skäl för att beviljas särskilt boende.

Sollentuna

Särskilt boende beviljas inte på grund av bostadsproblematik såsom att den enskildes bostad är otillgänglig, att stambyte ska genomföras eller att den enskilde är bostadslös.

Omvårdnadsboende

Omvårdnadsboende kan beviljas om den enskilde har betydande svårigheter att leva ett självständigt liv i ordinärt boende samt att insatser såsom omfattande hemtjänst under hela dygnet, dagverksamhet och/eller växelvård visat sig inte kunna tillgodose behoven av stöd och hjälp.

Omvårdnadsboende (ej psykiatrisk inriktning) omfattas av kommunens valfrihet, vilket medför att den enskilde kan välja att tacka ja eller nej till erbjuden plats. Valfriheten gäller dock inte om den enskilde vistas på korttidsboende eller sjukhus, i dessa fall måste den enskilde tacka ja till den erbjudna platsen eller återgå till ordinärt boende med hemtjänst. Detta gäller även platser utanför kommunen. Möjlighet att byta boende finns.

I det fall den enskilde har en demensdiagnos eller psykisk funktionsnedsättning som kräver individuellt inriktad omvårdnad ska andra alternativ övervägas.

Omvårdnadsboende med demensinriktning

Omvårdnadsboende med demensinriktning är avsedd för enskilda med demenssjukdom. För att kunna beviljas omvårdnadsboende med demensinriktning ska den enskilde, förutom uppfylla kriterier för omvårdnadsboende, ha en demensdiagnos. I undantagsfall kan läkarintyg som styrker kognitiv svikt räcka, men för detta förutsätts att den enskilde saknar förmågan att genomgå en minnesutredning.

Omvårdnadsboende med psykiatrisk inriktning

Omvårdnadsboende med psykiatrisk inriktning är avsedda för enskilda med en psykisk funktionsnedsättning och som inte kan få sina behov tillgodosedda på ett omvårdnadsboende.

Parboende

Makar och sambor som varaktigt levt tillsammans, under vissa förutsättningar, har rätt att fortsätta bo tillsammans även när endast den ene har rätt till bistånd i form av särskilt boende. Parboendegarantin omfattar personer som är 65 år eller äldre, som varaktigt bott ihop och som även fortsättningsvis önskar göra så. Garantin avser att paret ska bo i samma byggnad, men innebär inte alltid att de delar samma lägenhet.

Beslutet gäller endast så länge den som fått beslutet om särskilt boende bor där. Detta medför att om den enskilde avlider eller flyttar av annan orsak så måste den medboende flytta och ansvarar då för att ordna boende på egen hand.

3.4.2 Hem för vård eller boende (HVB)

Hem för vård eller boende är ett hem som tar emot enskilda för vård och/eller behandling i förening med ett boende. Den enskilde ska vara i behov av ett mer skyddat och tillfälligt boende med tillgång till personal dygnet runt.

Sollentuna

Insatsen kan beviljas enskilda som innan de fyllt 65 år bott på ett HVB genom socialpsykiatri och där överföring sker mellan socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden.

3.4.3 Korttidsboende

Korttidsboende beviljas under en begränsad period i följande syften:

- för fortsatt utredning gällande den enskildes behov och planerande av stödinsatser i samband med utskrivning från slutenvården,
- som en form av tillfällig avlastning när en anhörig utför stora delar av omsorgen,
- vid behov av tillfälligt utökade omsorgsinsatser som inte kan tillgodoses genom insatser i hemmet.
- I undantagsfall kan korttidsboende beviljas i avvaktan på omfattande bostadsanpassning.

Den enskilde ska ha omfattande behov av stöd och hjälp samt behov av närhet till personal dygnet runt och bedömning ska göras att behovet tillfälligt inte kan tillgodoses med insatser i hemmet.

Korttidsvistelse i samband med utskrivning från sjukhuset

Insatsen kan beviljas:

- som ett led i utredningen för bedömning av behov av fortsatta kommunala insatser
- om den enskilde har beslut om särskilt boende som inte kan verkställas och bedömning görs att hen inte kan komma hem trots omfattande insatser i hemmet
- om den enskilde av särskilda skäl inte kan komma hem i väntan på omfattande bostadsanpassning

Avlastning i form av korttidsboende

Insatsen kan beviljas enskilda som vårdas i hemmet av anhöriga och där anhöriga är i behov av tillfällig avlastning för att exempelvis kunna resa bort någon vecka. Den enskildes behov ska inte kunna tillgodoses med insatser i hemmet.

Avlastning i form av växelvård

Avlastning i form av växelvård syftar till att anhöriga som vårdar en enskild i hemmet ska få återkommande och regelbunden avlastning.

4. Insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

De insatser som beviljas av vård- och omsorgsnämnden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) syftar till att skapa förutsättningar för den enskilde att leva ett så självständigt och meningsfullt liv som möjligt. Insatserna ska främja delaktighet i samhällslivet och tillgodose fysiska, psykiska, sociala och ibland även existentiella behov.

Sollentuna

Insatser kan beviljas till enskilda med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar som har behov av stöd i det dagliga livet och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt. Vid bedömning och beslut ska hänsyn tas till den enskildes egna resurser och möjligheter att vara delaktig i sin vardag, med syfte att stärka dennes självbestämmande och oberoende.

Genom insatserna ska den enskilde ges stöd att utveckla och använda sina egna resurser för att kunna leva som andra och uppnå goda levnadsvillkor.

4.1.1 Rådgivning och annat personligt stöd 9 § 1 LSS

Insats enligt denna paragraf ansvarar regionen för.

4.1.2 Personlig assistans 9 § 2 LSS

Insatsen avser biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans. Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Med grundläggande behov avses:

1. andning,
2. personlig hygien,
3. måltider,
4. av- och påklädning,
5. kommunikation med andra,
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom, och
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Stödet ska finnas tillgängligt för den enskilde i olika situationer och under olika tider på dygnet. Ansökan om personlig assistans kan göras såväl hos kommunen som hos Försäkringskassan.

4.1.3 Ledsagarservice 9 § 3 LSS

Ledsagarservice syftar till att underlätta för enskilda med omfattande funktionsnedsättning att delta i samhällslivet och bryta social isolering. Insatsen är knuten till aktiviteter utanför hemmet och utförs av anställd personal. Genom insatsen ges den enskilde möjlighet att till exempel delta i fritidsaktiviteter och kulturliv, besöka vänner eller promenera. Insatsen har karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven. I ledsagarservice ingår ingen omvårdnad, men ledsagaren kan ge visst personligt stöd för att aktiviteter ska kunna genomföras.

4.1.4 Kontaktperson 9 § 4 LSS

Insatsen kontaktperson syftar till att bryta social isolering genom samvaro och hjälp till fritidsverksamhet. Insatsen ges som ett icke-professionellt stöd och innehåller ingen omvårdnad. En kontaktperson är ingen legal företrädare och kan inte företräda den enskilde.

Sollentuna

4.1.5 Avlösarservice 9 § 5 LSS

Avlösarservice i hemmet innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden från anhöriga. Insatsen utförs i hemmet och dess närmiljö. Insatsen syftar till att göra det möjligt för anhöriga att få avkoppling och kunna utträta ärenden utanför hemmet utan att den enskilde med funktionsnedsättning deltar. Vid avlösarservice för barn ska avkopplingsbehovet vara kopplat till barnets funktionsnedsättning, de svårigheter som det medför som är utöver normalt föräldraansvar. Genom insatsen ska anhöriga få möjlighet till rekreation, att ägna sig åt det funktionshindrade barnets syskon, kunna utträta sysslor utanför hemmet och kunna delta i utbildning samt behandling.

4.1.6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet innebär att en enskild med funktionsnedsättning tillfälligt under en kortare eller längre tid vistas på ett korttidshem, i en korttidsfamilj eller deltar i lägerverksamhet. Insatsen kan dels syfta till att anhöriga eller familjehemsföräldrar ska få avlösning i omvårdnadsarbetet, dels tillgodose behov av miljöombyte och rekreation hos den enskilde samt ge möjlighet till personlig utveckling. Insatsen ska kunna användas som ett led i att bryta ett ensidigt beroendeförhållande mellan barn och föräldrar. Vid bedömning av behov av insatsen ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad samt vad som är normalt föräldraansvar för barn i motsvarande ålder.

4.1.7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet enligt 9 § 7 LSS

Insatsen korttidstillsyn syftar till att skolungdomar över 12 år ska få sitt behov av tillsyn tillgodosett i samband med skoldagen och/eller under lov och studiedagar då ungdomen inte längre har rätt att vistas i fritidsverksamhet enligt skollagen (2010:800). Korttidstillsyn ska erbjuda en meningsfull fritidssysselsättning när föräldrar yrkesarbetar, studerar eller då andra skäl föreligger till exempel som ett led i att bryta social isolering. Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara varierande och bör kunna utformas med utrymme för individuella lösningar.

Insatsen korttidstillsyn beviljas i samband med vårterminens slut det året ungdomen fyller 13 år till och med den 30 juni det år som ungdomen går ut gymnasiet.

4.1.8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar 9 § 8 LSS

Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar är till för enskilda med behov av speciellt stöd som trots olika stödåtgärder inte kan bo hos sina föräldrar. Det är i första hand ett omfattande och komplicerat omvårdnadsbehov som föranleder valet av denna boendeform. En annan orsak till behov av bostad med särskild service kan vara att barnet eller den unge på grund av sin funktionsnedsättning behöver undervisning, medicinsk eller annan vård som inte finns tillgänglig i hemkommunen. Insatsen ska ses som ett komplement till boende i föräldrahemmet.

Sollentuna

Syftet med insatsen är att tillgodose komplicerade omvårdnadsbehov och i vissa fall möjliggöra att barnet/den unge till exempel kan gå i en skola på en annan ort än där föräldrahemmet finns.

Insatsen omfattar barn och ungdomar i alla åldrar till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet upphör.

4.1.9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna 9 § 9 LSS

Insatsen avser bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Insatsen reglerar rätten för vuxna med funktionsnedsättning att få en lämplig och individuellt anpassad bostad med olika grad av service. Bostad med särskild service kan bli aktuellt då den enskilde trots stöd inte klarar ett ordinärt boende.

Servicebostad är en bostad med god tillgänglighet där service och omvårdnad ges dygnet runt av personal. Servicebostad är ett bostadsalternativ som kan vara lämpligt för enskilda som inte klarar av att bo i ett ordinärt boende men som inte har ett så omfattande hjälpbehov att ett boende i gruppbostad är nödvändigt.

Gruppbostad är en bostad med gemensamma utrymmen där service och vård ges dygnet runt. Gruppbostad är ett bostadsalternativ för enskilda som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig.

Insatsen annan särskilt anpassad bostad avser en av kommunen anvisad bostad som är lämplig och individuellt anpassad för vuxna personer med funktionsnedsättning. Denna boendeform innebär en bostad med grundläggande anpassningar men utan fast bemanning eller direkt knutet personalstöd.

Annan särskilt anpassad bostad är avsedd för personer som har behov av en anpassad bostad men som inte är i behov av omvårdnad eller kontinuerlig service i boendet. Insatsen innefattar inte hälso- och sjukvårdsansvar, fritidsverksamhet eller kulturella aktiviteter.

Eventuellt behov av stöd och service i anslutning till boendet ska tillgodoses genom andra insatser som finns att tillgå enligt LSS, socialtjänstlagen (SoL), socialförsäkringsbalken (SFB) eller annan lagstiftning.

4.1.10 Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS

Insatsen daglig verksamhet är för enskilda som omfattas av personkrets 1 eller 2 och är i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Verksamheten ska vara meningsfull och erbjuda den enskilde stimulans, utveckling och gemenskap efter den enskildes önskemål.

Syftet med daglig verksamhet är att enskilda med funktionsnedsättning ska få möjlighet till delaktighet i samhällslivet, gemenskap med andra, meningsfull sysselsättning samt personlig

Sollentuna

utveckling och därmed uppnå goda levnadsvillkor. Ett övergripande mål bör vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden eventuellt i form av lönebidragsanställning.

5. Övrigt stöd

5.1 Öppna insatser/förebyggande verksamhet

Inom kommunen bedrivs öppna verksamheter där det inte krävs något biståndsbeslut för att delta. Syftet med verksamheterna är att ge den enskilde möjlighet att bryta ensamhet och isolering genom social gemenskap.

5.1.1 Träffpunkter

I Sollentuna finns träffpunkter för seniorer och personer med funktionsnedsättning. Det är kostnadsfritt att besöka dessa. Syftet med träffpunkterna är att bidra till hälsofrämjande, trygghetsskapande och social samvaro.

För seniorer:

- Träffpunkt Edsberg
- Träffpunkt Helenelundsgården
- Träffpunkt Malmgården
- Träffpunkt Norrviken
- Träffpunkt Turebergs allé

För personer med funktionsnedsättning:

- Träffpunkt Solstrålen

5.1.2 Anhörigstöd

Kommunen ska enligt 5 kap 10§ socialtjänstlagen (SoL) erbjuda stöd till anhöriga som vårdar eller stödjer en närstående. Med anhörig menas exempelvis en familjemedlem, granne eller vän. Stödet som erbjuds ska underlätta den anhöriges fysiska, psykiska och sociala situation. Stödet kan bestå av information, rådgivning och vägledning, föreläsningar, må bra aktiviteter, anhöriggrupper och individuella stödsamtal. Det kan även bestå av biståndsbedömda insatser såsom avlösning i hemmet, dagverksamhet, serviceinsatser eller växelvård.

5.2 Bostadsanpassning

Bidrag till bostadsanpassning kan beviljas enskilda som har en varaktig funktionsnedsättning och som behöver anpassa sin bostad för att underlätta det vardagliga livet. Det kan exempelvis röra sig om anpassning av badrum, kök eller borttagning av trösklar och breddning av dörrar. Ansökan handläggs av bostadsanpassningshandläggarna på vård- och omsorgskontoret.

Sollentuna

5.3 God man och förvaltare

God man kan utses till en enskilde om denne på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, försvagat allmäntillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp för att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Ansökan eller anmälan om god man skickas till överförmyndarnämnden för vidare handläggning. Vid behov kompletteras ansökan med en social utredning. Förvaltare kan utses om godmanskap inte anses vara tillräckligt.

5.4 Tandvårdsstödsintyg

Tandvårdsstödsintyg kan utfärdas till enskilda med omfattande omvårdnadsbehov. Det är vård- och omsorgsnämnden som utfärdar intyget utifrån bedömt omvårdnadsbehov och registrerar detta i verksamhetssystemet Symfoni. Tandvårdsstödsintyget administreras dock av tandvårdsenheten, Region Stockholm.

Om den enskilde inte är aktuell hos vård- och omsorgsnämnden ska denne vända sig direkt till tandvårdsenheten.

5.5 Resor

Om en enskild på grund av funktionsnedsättning inte kan åka med kollektiva färdmedel, kan hen ansöka om färdtjänst inom länet enligt lag (1997:736) om färdtjänst samt om riksfärdtjänst för resor utanför länet enligt lag (1997:735) om riksfärdtjänst. För resor föranledda av kommunala beslut kan den enskilde ansöka om turbundna resor.

5.5.1 Turbundna resor

Turbundna resor beviljas enskilda som på grund av funktionsnedsättning inte kan transportera sig på egen hand eller använda kollektivtrafik. Syftet med insatsen är att möjliggöra resor till och från verksamheter för personer som har beviljats dagverksamhet (SoL), växelvård utanför hemmet (SoL), daglig verksamhet (LSS), korttidsvistelse (LSS) eller korttidstillsyn (LSS).

En enskild som bor på barnboende enligt 9 § 8 LSS kan bli beviljad turbunden resa till och från skolan om boendet ligger utanför kommunen då det blir en längre resväg. Om barnboendet ligger inom kommunen tillgodoses behov av resor genom skolskjuts från utbildningsnämnden.

5.5.2 Färdtjänst

Om en enskild inte kan resa med allmän kollektivtrafik på grund av långvarig funktionsnedsättning kan enskild ansöka om färdtjänst. Ansökan och utredning handläggs enligt lag (1997:736) om färdtjänst av kommunens kontaktcenter medan beslutet fattas av trafikförvaltningen inom Region Stockholm.

5.5.3 Riksfärdtjänst

Om en enskild på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning måste resa på ett särskilt kostsamt sätt kan den enskilde beviljas riksfärdtjänst. Resan ska sträcka sig utanför länsgränsen.

Sollentuna

Ansökan utreds och beslutas av vård- och omsorgsnämnden enligt lag (1997:735) om riksfärdtjänst.

Resor till och från hälso- och sjukvård ombesörjs alltid av regionen genom sjukresor.

Revideringshistorik

	Ikraft
Antagen av vård- och omsorgsnämnden 2016-03-30, §, dnr	2016-03-30
Reviderad av vård- och omsorgsnämnden 2021-04-27, § 53, dnr 2021/0104	2021-04-27
Reviderad av vård- och omsorgsnämnden 2021-12-07, § 135, dnr 2021/0104	2022-02-01
Reviderad av vård- och omsorgsnämnden 2025-01-21, § 4, dnr 2024/00190	2025-01-21